

INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE MOUNTAIN REGION OF OLTENIA

Professor, PhD George NICULESCU
“Constantin Brâncuși” University of Târgu-Jiu
gniculesco@yahoo.com

ABSTRACT. This article focuses on promoting the quality of education in the mountainous area of Oltenia, the entrepreneurship of culture and the development of a modern labor market, flexible and inclusive. It promotes entrepreneurship training in rural mountain areas with innovative and efficient methods while ensuring sustainability and viability of the rural mountain areas by preparing and training the first generation of trainers / trainers in the field of innovative entrepreneurship and the first generation of local entrepreneurs (using the methodology lean start-up). By its very essence, through innovative entrepreneurial training activities, the proposal promotes the sustainability in this article, is in agreement with some of the key operational objectives of Romanian strategy:

- ensuring long-term sustainability in rural areas by creating conditions for the development of profitable non-agricultural enterprises;
- increased job opportunities by providing support for the creation of new jobs / new forms of employment for self-employed in rural areas and promoting entrepreneurship in rural areas.

KEYWORDS: entrepreneurship, culture, labor market, sustainability, strategy, innovation, rural mountain areas.

Introducere

Criza economică a determinat creșterea nivelului șomajului și scăderea ratei de ocupare a forței de muncă și, în mod indirect, împiedicând UE să-și atingă obiectivele privind ocuparea forței de muncă asumate prin Agenda de la Lisabona revizuită, Orientările Strategice Comunitare privind Coeziunea 2007-2013, Strategia Europeană de Ocupare și prognozele nu sunt încurajatoare în această perioadă. Pentru contracararea efectelor negative ale actualei crize economico-financiare este nevoie de utilizarea unor modele și metode inovative, deosebit de eficiente și cu un puternic impact social și economic.

Necesitatea implementării unor soluții inovative pe piața muncii din zona rurală montană a Olteniei se datorează contextului existent, a prezenței în această parte a țării a două elemente decisive pentru dezvoltarea rapidă a acestei regiuni: potențialul natural și antropic non agricol

deosebit de valoros (resurse turistice, culturale, tradiții, meșteșuguri, industrii creative tradiționale etc.) și existența spiritului antreprenorial latent (zona neafectată de efectele nocive ale cooperativizării și industrializării comuniste), dar bine conturat. Prin utilizarea unui liant inovativ eficient și modern precum abordarea antreprenoriatului prin prisma metodei lean start-up, ceea ce a determinat crearea modelului de formare antreprenorială prin utilizarea metodologiei start-up, valorificarea imensului potențial al industriilor creative din Oltenia de sub munte are consecințe benefice asupra dezvoltării economico-sociale a întregii regiuni, respectiv creșterea nivelului de trai al populației și crearea de noi locuri de muncă în condiții de sustenabilitate. Un alt aspect important care dă o utilitate deosebită acestei propuneri este necesitatea crescută de dezvoltare a mediului antreprenorial din România. România nu se înscrie încă, nici pe departe, în media europeană. Studiul antreprenoriatului este relevant, nu doar pentru că ajută întreprinzătorii să-și atingă scopurile personale, ci datorită contribuțiilor economice ale noilor afaceri care influențează global.

Provocarea inovării antreprenoriale în zona montană

Prezentul articol propune realizarea următoarelor obiective specifice: promovarea educației și formării inițiale și continue de calitate în zona montană a Olteniei; promovarea culturii antreprenoriale și creșterea calității și productivității muncii; dezvoltarea unei piețe a muncii modernă, flexibilă și inclusivă.

Obiectivele propuse sunt consonante cu Strategia Europa 2020 care prevede că una din cele trei priorități la nivel european în următorul deceniu este „creșterea favorabilă a incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziune socială și teritorială”.

Articolul se înscrie în prioritățile Cadrului Strategic Național de Dezvoltare ale cărui obiective primare includ „crearea unei Români dinamice competitive și prospere” și în mod special „dezvoltarea și folosirea mai eficientă a capitalului uman existent”. Aceste obiective primare pun bazele orientării eficiente a utilizării resurselor umane prin îmbunătățirea și exploatarea resurselor deja existente cu potențial ridicat. Articolul abordează problema forței de muncă latente într-o manieră modernă, axată pe evitarea risipei și pe prevenirea apariției problemelor sociale, urmând să ofere pieței muncii din România soluții complete, viabile și complexe în scopul maximizării competitivității economice, sprijinind transformarea activităților creative în vehicule pentru ocupare și în oportunități pentru reducerea discriminării și a practicilor discriminatorii pe piața forței de muncă și promovarea unei societăți inclusive și coezive.

Pentru a crea o imagine sinoptică asupra fenomenului de sustenabilitate pe termen lung a zonelor rurale în ceea ce privește dezvoltarea resurselor umane și ocuparea forței de muncă, prin prisma antreprenoriatului inovativ, propunerea își asumă provocarea inovării antreprenoriale. Astfel, în științele economice, în ciuda faptului că inovarea (și implicit antreprenoriatul) nu este un fenomen nou, ea nu a primit atenția cuvenită. Practic, cu excepția lui Schumpeter și istorici relativ recentți ai științelor economice, precum Gerschenkron, Rosenberg, Abramowitz și chiar dacă Adam Smith a recunoscut încă de la începutul științei economice importanța schimbărilor tehnologice, foarte puțini economiști au arătat atenție fenomenului inovării și antreprenoriatului; economiștii preferând să se focalizeze pe factori precum acumularea capitalului, piețele muncii și

nu pe inovare. De altfel, actuala teorie economică, ”caducă dar încă la putere”, nu explică și nu poate explica inovarea și/sau antreprenoriatul.

Musso Pierre & alții (Musso Pierre, 2007, p.108.), în ”Fabriquer le futur 2: L'imaginaire au service de l'innovation”, arată că față de o concepție tradițională a inovării (fondată pe dezvoltările de tip tehnno-știință), inovarea părăsește laboratoarele de cercetare dezvoltare pentru a deveni un fenomen transversal și pluridisciplinar. Sunt aduse/introduse astfel noțiuni emergente precum: eco-concepție, inovare ascendentă, revoluție digitală 3D, perspectivă aplicată, inovare în mod pilot etc.

În re-gândirea de tip inovativ-antreprenorial (dintr-o postură cu precădere de știință socială și nu doar de știință naturală) a cunoașterii ar trebui să plecăm de la conceptul lui Aristotel (Aristotel, 1999, p 68) de „phronesis”, tradus de obicei prin înțelepciune practică sau prudență, care arată că „phronesis is a true state, reasoned, and capable of action with regard to things that are good or bad for man”. Phronesis merge dincolo, atât de cunoașterea științifică, analitică (episteme), cât și de cunoașterea tehnică sau know-how (techne) și implică judecăți și decizii făcute în maniera unui actor social și politic virtuos. A reduce cunoașterea din științele sociale fie la episteme fie la techne, sau a le înțelege doar în acești termeni este eronat.

Inovarea devine atât metoda de cercetare-imaginare în domeniul/spațiul posibilului cât și instrument de experimentare-testare în spațiul/domeniul virtual al unor platforme de simulare și/sau în spațiul internetului, precum și mașina de acțiune-prototipare în spațiul real al noilor fabrici uzine de producție (Vatanen, L., 2010, p.201).

În ultimul timp, din punct de vedere conceptual-tehnic se produce o trecere de la conceptul inovării ca ”mașină a inovării” (Baumol William, J. 2002, p.27) spre conceptul inovării ca sistem și/sau ecologie ”co-inovare și/sau inovare în rețea”. Esența inovării este ”*conceptuală mai degrabă decât tehnică sau științifică. Inovatorul se caracterizează prin capacitatea de a percepe ca un sistem, ceea ce pentru alții nu sunt decât elemente disparate, fără legături între ele*” (Drucker Peter, 1964, p. 172).

Prin natura sa, o entitate inovativă este una complexă, adică are caracteristici precum: logici multiple (reguli contradictorii); non-linearitate (nonpredictibilitate formală); dinamică (nu în echilibru); non-deterministă (dar nu complet aleatoriu); deschisă cu frontiere permeabile, dar și cu schimbări mari de comportament.

Astfel, într-o lume din ce în ce mai complexă, globalizată, într-o perioadă de profunde schimbări, e preferabil, de fapt, e necesar ca acțiunea inovativ-antreprenorială să fie pusă în slujba imperativului ”a inova pentru a transforma actuala civilizație umană nonsustenabilă într-o civilizație sustenabilă bazată pe cunoaștere” (Drucker Peter, 1964, p. 172).

În acest context, putem spune că întreprinzătorul inovativ va deveni un *suis generis* ”action researcher” care generează și/sau care contribuie la generarea de noi piețe de natură sustenabilă, punând în mișcare ”dezvoltare organico-ecologică în rețea”.

Pentru a-și arăta cu adevărat roadele, inovarea economică și inovarea socială au nevoie macroinstituțional și cultural de apariția și dezvoltarea societății antreprenoriale. În SUA, autori precum Peter Drucker, cu ”Innovation and Entrepreneurial System” și mai recent David Audretsch cu ”The Entrepreneurial Society” și Carl Schramm cu ”The Entrepreneurial Imperative” au susținut argumentat această idee imperativ.

Din această perspectivă, nu se mai poate vorbi de o simplă politică antreprenorială, ci de politică pentru a crea un mediu prietenos în contextul economiei și/sau societății antreprenoriale, în vederea construirii noii civilizații sustenabile a cunoașterii.

Problema antreprenoriatului inovativ este completată prin abordarea antreprenoriatului prin prisma metodei lean start-up, ceea ce a determinat crearea modelului de formare antreprenorială prin utilizarea metodologiei start-up. În acest context, prezentarea acestei metode inovative se impune cu necesitate. Astfel, în ultimii ani, în privința problemei generării de noi afaceri, de noi întreprinderi s-au făcut pași importanți în direcția unei veritabile revoluții antreprenoriale. Vechii formule de lansare a unei afaceri (fie start-up tehnologic, fie mică afacere, sau inițiativă în cadrul unei companii mari) – scrie un plan; prezintă-l investitorilor, fă o echipă; introdu un produs; începe să vinzi cât poți – este una de tip ”încearcă și vezi ce se întâmplă”, i se contrapune una nouă, metodologia ”lean start-up care favorizează:

- experimentarea față de planificare elaborată
- feedback de la clienți față de intuiție
- design iterativ față de ”big design up front”

Această mișcare, practic răstoarnă înțelepciunea convențională despre antreprenoriat – noul demers propune principii precum ”eșuează repede” și ”învață continuu”.

În loc să execute planuri de afaceri, dând în mod operațional prototipuri funcționale ca în vechea abordare, în noua abordare antreprenorii testează ipoteze, obținând feedbackuri timpurii și frecvente, prezentând ”produse minim viabile” prospecților (viitori clienți).

Această abordare, prin acest nou proces recunoaște faptul că a căuta un model de afacere adecvat este principala sarcină pe care trebuie să o facă un start-up, fiind diferit de a face potrivit unui model, lucru pe care îl fac firmele stabile.

Principial se poate spune că dacă firmele deja existente **execută** (transpun în faptă) un model de afacere, atunci start-up-urile **caută** un model de afaceri. Și în acest context definiția ”lean” a unui start-up este: *o organizare temporară proiectată să caute un model de afaceri scalabil și repetabil.*

Metodologia „lean startup” este o regândire și refundamentare a ideii de antreprenoriat în condițiile de incertitudine, ambiguitate și chiar turbulență, specifice lumii de astăzi.

Propunerea de formare și dezvoltare a antreprenoriatului din zona rurală montană Oltenia de sub Munte utilizează o abordare de tip lean startup, adaptată specificului cultural local al zonei.

Prin această propunere se va contribui la dezvoltarea capitalului uman, iar prin dezvoltarea structurilor și activităților specifice se vor genera oportunități sporite de inserare pe piața muncii, într-un cadru de muncă inclusiv, flexibil și modern.

Se promovează formarea antreprenorială în zonele rurale de munte după metode inovative și eficiente în condiții de sustenabilitate și viabilitate a zonelor rurale montane prin pregătirea și formarea primei generații de formatori/traineri în domeniul antreprenoriatului inovativ și a primei generații de antreprenori locali (prin utilizarea metodologiei lean start-up).

Prin însăși esența sa, prin activitățile inovative de formare antreprenorială, propunerea din prezentul articol promovează sustenabilitate, fiind în acord cu unele dintre principalele *obiective operaționale* ale strategiei românești:

- asigurarea sustenabilității pe termen lung în zonele rurale prin crearea condițiilor pentru dezvoltarea întreprinderilor profitabile non-agricole

- creșterea oportunităților de ocupare, prin furnizarea sprijinului pentru crearea de noi locuri de muncă/noi forme de ocupare pentru lucrătorii independenți din zonele rurale și promovarea culturii antreprenoriale în zonele rurale.

Sustenabilitate

Propunerea pornește de la o realitate a pieței muncii din România și oferă servicii performante în condițiile actualei crize economico-financiare. Oltenia de Nord, o regiune mai puțin dezvoltată a României se bazează în prezent pe o agricultură de subzistență și pe resurse energetice epuizabile într-un orizont de timp de maxim 20 de ani, dar care deține un potențial non agricol (turism, cultură, tradiții, meșteșuguri, creație artistică și artizanală, și numeroase alte industrii culturale) deosebit de valoros, dar care este puțin pus în valoare. Pe de altă parte, în zona rurală montană a Olteniei de nord, care nu a cunoscut ororile cooperativizării comuniste, există în stare latentă, transmis din generație în generație, un anumit spirit antreprenorial, neadaptat la noile cerințe ale pieței. Prin această propunere se pune în valoare potențialul non agricol al regiunii și revitalizează și redimensionează, prin utilizarea celor mai noi metode științifice existente pe plan mondial, spiritul antreprenorial inovativ, devenind o alternativă viabilă și sustenabilă privind participarea la crearea unui mediu economico-social mai prietenos, la generarea de activități antreprenoriale inovative și eficiente pentru crearea de noi locuri de muncă. O astfel de propunere poate genera un efect pozitiv pe termen lung prin formarea primei generații de traineri specializați în antreprenariat pentru activități non agricole, care vor continua formarea altor generații de antreprenori în mediul rural, precum și prin formarea primei generații de antreprenori locali (prin metodologia lean start up). Prin demersul asumat și printr-o implementare normală propunerea poate contribui semnificativ la catalizarea creșterii zonei rurale montane din Oltenia de Nord, cu accent pe viabilitatea entităților economice. În perioada de implementare a unei asemenea propuneri se va acumula o experiență pozitivă în relațiile cu diferite organizații non-guvernamentale naționale, precum și colaborarea benefică cu instituțiile statului, care va permite susținerea financiară a propunerii, ulterior finalizării perioadei de finanțare nerambursabilă. Prin înființarea laboratorului – rețea de formare antreprenorială prin metodologia de tip lean start-up se va asigura continuitatea propunerii și după perioada de implementare. Astfel, se va organiza înscrierea cursanților contracost, iar prima generație de formatori pregătiți în formarea antreprenorială inovativă vor asigura lotul de specialiști care vor susține cursurile și seminarele. Cursurile vor fi organizate modular, iar dotările achiziționate prin proiect vor constitui cadrul de desfășurare a acestor cursuri.

Propunerea oferă posibilități generoase de extindere atât către noi grupuri, noi domenii de dezvoltare în direcție culturală, obținând noi surse de finanțare nerambursabile pe direcțiile enumerate și, în caz de necesitate, autofinanțare prin intermediul produselor și a serviciilor destinate agenților economici. Toate căile potențiale de dezvoltare ulterioară a propunerii au la bază cunoștințele și resursele acumulate pe parcursul derulării propunerii în forma originală și experiența acumulată de către grupul de experți, îndeplinirea obiectivelor principale reprezentând scopul pentru dezvoltarea ulterioară a propunerii.

Materialele educaționale de dezvoltare și instruire, testele de evaluare a competențelor, conferințele oferite, studiile de caz cu referire la antreprenariatul în piața românească vor fi noile produse care vor putea fi promovate și vândute. Acestea vor asigura bugetul necesar finanțării și dezvoltării în continuare în condițiile în care serviciile de bază oferite publicului țintă își

păstrează caracterul gratuit din timpul implementării propunerii.

Raportul cu îmbătrânire activă

Îmbătrânirea demografică a devenit o provocare majoră pentru instituțiile publice europene, pentru sistemul economico-social în ansamblul său care trebuie să se adapteze și să ia în considerare modificările în structura pe vârste a populației. O primă provocare este asociată cu creșterea dramatică a populației în vârstă de pensionare și restrângerea populației în vârstă aptă de muncă, ceea ce creează presiuni financiare, sociale și politice.

Prinsă în această dilemă, Europa trebuie să găsească soluții pentru menținerea echilibrului între generații și diminuarea efectelor negative asupra economiilor țărilor componente.

România se situează deja printre țările cu rată de îmbătrânire foarte mare, iar creșterea acesteia în continuare este de așteptat.

Prin însăși esența sa propunerea nu impune o limită superioară de vârstă; prin formarea antreprenorilor inovativi, aceștia pot să desfășoare activități private, neintrând sub incidența restricțiilor de vârstă, asigurându-se astfel o îmbătrânire activă. Propunerea este în concordanță cu demersul Uniunii Europene, care promovează drepturile fundamentale, nediscriminarea și egalitatea de șanse pentru toți. În timpul cursurilor și activităților practice de formare se impune formarea de echipe mixte, prin implicarea persoanelor cu vârste diferite, utile mai ales pentru învățarea limbii engleze și consolidarea deprinderilor pe calculator (asigurarea de sprijin pentru persoanele în vârstă) și pentru revitalizarea spiritului antreprenorial specific zonei rural montane (utilizarea experiențelor pozitive ale persoanelor în vârstă). Având în vedere disponibilizările repetate din zonele monoindustriale (care afectează și persoanele mai în vârstă din mediul rural montan, care au posibilități reduse de reangajare), propunerea reprezintă o alternativă de prelungire a perioadei de ocupare pentru această categorie de vârstă, cu repercusiuni pozitive asupra bunăstării. Activitățile antreprenoriale inovative valorifică creativitatea și experiența persoanelor.

Concluzii

Valorificarea imensului potențial al industriilor creative din Oltenia de sub munte are consecințe benefice asupra dezvoltării economico-sociale a întregii regiuni, respectiv creșterea nivelului de trai al populației și crearea de noi locuri de muncă în condiții de sustenabilitate.

Antreprenoriatul este important, nu doar pentru că ajută întreprinzătorii să-și atingă scopurile personale, ci prin contribuțiile economice ale noilor afaceri care influențează global.

Prin această propunere se pune în valoare potențialul non agricol al regiunii și revitalizează și redimensionează, prin utilizarea celor mai noi metode științifice existente pe plan mondial, spiritul antreprenorial inovativ, devenind o alternativă viabilă și sustenabilă privind participarea la crearea unui mediu economico-social mai prietenos, la generarea de activități antreprenoriale inovative și eficiente pentru crearea de noi locuri de muncă. O astfel de propunere poate genera un efect pozitiv pe termen lung prin formarea primei generații de traineri specializați în antreprenoriat pentru activități non agricole, care vor continua formarea altor generații de antreprenori în mediul rural, precum și prin formarea primei generații de antreprenori locali (prin metodologia lean start up). Prin demersul asumat și printr-o implementare normală propunerea poate contribui semnificativ la catalizarea creșterii zonei rural montane din Oltenia de Nord, cu accent pe viabilitatea entităților economice.

Această propunere promovează întreprinzătorul inovativ, un adevărat suis generis ”action researcher”, care generează și/sau care contribuie la generarea de noi piețe de natură sustenabilă, punând în mișcare “dezvoltare organico-ecologică în rețea”.

Pentru a-și arăta cu adevărat roadele, inovarea economică și inovarea socială au nevoie macroinstituțional și cultural de apariția și dezvoltarea societății antreprenoriale.

Bibliografie

1. Aristotel, *Nicomachean Ethics* trans. Terence Irwin, 2nd edition, Hackett, 1999
2. Baumol, William, *The Free-Market Innovation Machine: Analyzing the Growth Miracle of Capitalism*, Princeton, Princeton University Press, 2002
3. Drucker, Peter, *Managing For Results*, William Heinemann Ltd, London, 1964,
4. Jinaru Aron, *Finanțarea inovării în economia globală bazată pe cunoaștere*, Teză doctorat, ASE București, 2010,
5. Lang, S., *Promoting Sustainable Development in Europe through Regional Funds*, WWF European Policy Office, aprilie 2008.
6. Macleod, C., *Contingency and Sustainable Development Policy Integration: Lessons from Scotland’s European Structural funds Experience*, 58 Political Studies Association Conference, University of Swansea, aprilie 2008.
7. Musso Pierre , Laurent Ponthou, Éric Seulliet, 2007 - *Fabriquer le futur 2: L’imaginaire au service de l’innovation*, Pearson Education France
8. Vatanen, L., *EU’s sustainable development policy, International workshop Regions and Sustainable Development*, iunie 2010, Bruxelles.
9. Wheeler, S.M., *Planning for Sustainability. Creating Livable, equitable, and Ecological Communities*, New York: Routledge, 2004.